

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

SKÖTSELPLAN

Bilaga 3

Sida
1(14)

2005-10-03

Skötselplan för naturreservatet Kröklings hage i Borås Stad

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
BILAGOR	2
1. Syfte	3
2. Beskrivning av området.....	3
2.1 Uppgifter om naturreservatet	3
2.2 Topografi och läge.....	4
2.3 Geologi och hydrologi	4
2.4 Markanvändning.....	4
2.6 Vegetation, flora och fauna.....	5
2.7 Friluftsliv	6
3 Mark och vegetationsvård	7
3.1 Övergripande mål	7
3.2 Generella riktlinjer och åtgärder	7
3.3 Beskrivning av skötselområden.....	8
4 Friluftsliv	12
4.1 Övergripande mål	12
4.2 Information och anläggningar	12
5 Gränsmarkering	13
6 Uppföljning	13
6.1 Uppföljning av skötselåtgärder.....	13
6.2 Uppföljning av bevarandemål.....	13
6.3 Revidering av skötselplanen	13
7 Sammanfattning av planerad förvaltning.....	14
8 Referenser	14

BILAGOR

bilaga 3 skötselplanekarta 1:5 000

1. Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- skydda området på grund av dess beskaffenhet ur naturvårdssynpunkt (enligt beslut 1962).
- området undantas från rationellt skogsbruk och exploatering.
- bevara de inom området förekommande naturtyperna och/eller arterna som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, i gynn- samt tillstånd.

Syftet skall tryggas genom att:

- vissa riktade beståndsvårdande röjningar och gallringar utförs i syfte att gynna gamla grova lövträd och föryngring av ädellövträd, samt att förhindra granföryngring.
- kontinuerlig slätterhävning av de öppna gräsbärande markerna.
- allmänhetens behov av information, stigar och anordningar för bibehåll- len tillgänglighet tillgodoses.

2. Beskrivning av området

2.1 Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Kröklings hage
Objektnummer:	1502007
Beslutsdatum:	1962-01-26
Natura 2000-beteckning:	SE0530078, Mölarp och Kröklings hage
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Borås
Socken/församling:	Gingri
Fastigheter:	Mölarp 1:18, Kröklings hage 1:1.
Naturgeografisk region:	Nr 11, Sydsvenska höglandets och Smålandster- rängens myrrika västsida
Karta:	Ekonomisk karta 072 26, 072 27 Topografisk karta 7C Borås SO
Lägesbeskrivning:	Naturreservatet är beläget strax söder om Viskan i Mölarps by.
Markägare:	Borås naturskyddsförening och Väst kuststiftelsen
Förvaltare:	Väst kuststiftelsen
Areal:	Totalt 13,6 ha

Markslag	Areal, ha	Övrigt
Skog	12,29 ha	Varav barrskog 2,97 ha, lövskog 6,71 ha, ädellöv- skog 1,85, blandskog 2,07 ha.
Äng	1,11 ha	
Bergimpediment	0,20 ha	

Kod	Natura 2000-habitat	Areal
6510	Slätterängar i låglandet	1,11 ha
9010	Västlig taiga	2,05 ha
9160	Ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ	5,01 ha
9180	Lind-lönnskogar i sluttningar och raviner	3,03 ha
9190	Äldre ekskogar på sura, sandiga marker	0,52 ha

2.2 Topografi och läge

Naturreseptatet ligger i ett relativt brant och klippigt område som i väster planar ut där en löväng är belägen.

2.3 Geologi och hydrologi

I samband med den sista inlandsisens avsmältning bildades en issjö som kom att avtappas mellan iskanten och den höjdrygg som sträcker sig från Borås och upp mot Viskans övre dalgång. Avtappningen skedde etappvis varvid sju olika tappningsrännor bildades på successivt lägre höjd.

Två tappningsrännor är belägna i reservatet. Den norra är en förkastning med branta granitklippor och stora stenblock liggande nedanför. Den södra är vidare och omges bara på södra dalsidan av branta klippor.

2.4 Markanvändning

Kröklings hage har tidigare utnyttjats som betesmark men började redan växa igen i början på 1900-talet på grund av ett lägre betestryck. 1939 konstaterade professor Bertil Lindqvist att området fått en första generation 80-årig ek- och granskog. Att området tidigare varit öppnare vittnar de enstaka vidkroniga ekar om som nu står i första generationen ekskog.

Redan 1939 skyddades området genom att Borås Naturskyddssällskap blev ägare till området. Samma år upprättade Lindqvist ett skötselöförslag för området där han förordade att ädellövskogen i ravinerna skulle få utvecklas fritt, medan avverkning av gran skulle ske i vissa områden för att gynna utvecklingen av en ek-hasselskog. I lövängen skulle inga genomgripande åtgärder utföras utan här skulle man istället studera igenväxningen efter betets upphörande. Vid ett nytt besök 1950 föreslog han en ny indelning av området i följande huvudtyper:

1. Slätteräng, område 1
2. Relativt orörd granskog med insprängd ek, område 2, 6, 8.
3. Ekskog med enstaka barrträd, område 6.
4. Ek- björkskog av hagmarkstyp, område 7.
5. Orörd ädellövskog, område 4, 5, del av 2.

1968 övertogs naturvårdsförvaltningen av Skogsvårdsstyrelsen.

Efter stormen 1969 frångick man 1950-års disponering av reservatet och gjorde omfattande uppröjningsarbeten av stormfälld gran i skötselområde sex varvid granen kom att minska i omfattning.

2.6 Vegetation, flora och fauna

Området är med avseende på tappningsrännorna av mycket stort geovetenskapligt värde. Inom reservatet finns också ett sammanhängande bestånd av orörd ädellövskog med lång kontinuitet i ett landskap som i övrigt domineras av barrskog. I bestånden med ädellövträd finns en intressant och varierad lundvegetation med flera skyddsvärda arter som myskmadra, hässleklocka, lundstjärnblomma och storgro.

Naturresevatet har ett i förhållande till arealen stort antal olika vegetations-typer. Området är till stora delar skogbeklätt men har i väster en öppen häv-
dad löväng. Ängens flora är tämligen trivial men här finns bl a slåttergubbe (Arnica montana).

Hedekskog är den dominerande vegetationstypen i reservatet men övergår på vissa ställen i blandbestånd med gran. Trädsiktet utgörs av ek (Quercus robur) och ibland med inslag av gran (Picea abies), rönn (Sorbus aucuparia), eller asp (Populus tremula). Fältsiktet domineras av kruståtel (Deschampsia flexuosa) och blåbär (Vaccinium myrtillus) med inslag av liljekonvalj (Convallaria majalis).

Ett rent ca 100-årigt granbestånd finns öster om lövängen mellan södra och norra tappningsrännan. Krontaket är helt slutet och fältsiktet sparsamt med kruståtel, harsyra (Oxalis acetosella) och ekorrbär (Maianthemum bifolium). I norr invid tappningsrännan övergår trädsiktet i ett blandbestånd med förutom gran även asp, rönn, ek, björk, alm och ask.

Ovanför ravinkanten blåste många träd ner under stormen 1969. Efter upp-
arbetning av nedfallna träd har här skett en förnygring av främst löv. I feb-
ruari 2005 blåste en del gran ner i samband med en kraftig storm inom vissa
delar av reservatet.

Utmed de två bäckgrenarna i södra ravinen finns rena ädellövbestånd som fått utvecklats fritt under lång tid. Här växer träd som ask (Fraxinus excelsior), alm (Ulmus glabra), lind (Tilia cordata), hägg (Prunus padus) och lönn (Acer platanoides).

I busksiktet är ungträd av ovannämnda arter vanliga men även buskar av hassel (Corylus avellana), skogstry (Lonicera xylosteum) och olvon (Viburnum opulus) förekommer.

I fältsiktet kan ett flertal olika växtsamhällen urskiljas beroende på skiftande substrat, markvattenförhållande och instrålning. I bäckravinsens centrala delar är marken fuktig och skuggad. Här finns en våraspekt av vitsippa (Anemone nemorosa), svalört (Ranunculus ficaria) och gullpudra (Chrysosplenium alternifolium) som sommartid ersätts av lundstjärnblomman (Stellaria nemorum). Under högsommaren blommar här hässleklocka (Campanula latifolia) och springkorn (Impatiens noli-tangere).

Andra arter är majbräken (*Athyrium filix-femina*), stinksyska (*Stachys silvatica*) och vänderot (*Valeriana sambucifolia*).

Andra urskiljbara växtsamhällen är blåsippesamhällen (*Hepatica nobilis*) med inslag av underviol (*Viola mirabilis*), ormbär (*Paris quadrifolia*), vätteros (*Lathraea squamaria*), storrams (*Polygonatum multiflorum*) och harsyra samt myskmadra-samhällen (*Galium odoratum*) med inslag av ekbräken (*Gymnocarpium dryopteris*) och hässlebrodd (*Milium effusum*).

En intressant art i det här området är storgröe (*Poa remota*). I ravinens norra slänt har tre växtsamhällen urskiljts, däribland ett *Oxalis-Geum urbanum*-samhälle med krävande lundväxter som trolldruva (*Actea spicata*), skogsbingel (*Mercurialis perennis*), ormbär, storrams och bergdunört (*Epilobium montanum*). På särskilt skuggiga partier kan skogsbingeln bli helt dominerande.

Fågellivet är rikt och här förekommer intressanta arter som stenknäck och mindre hackspett.

Art	Kategori	Källa
RIÅsinna, <i>Hepatica nobilis</i>	Friluftsliv	Rorås stad, naturdatahas
Lindskål, <i>Holwaga mucida</i>	-	(avser samtliga arter i tabellen)
Dunmossa, <i>Trichocolea tomentella</i>	NT	
Rutlungmossa, <i>Conosephalum conicum</i>	S	
Stor revmossa, <i>Bazzania trilobata</i>	S	
Mörk husmossa, <i>Hylocomiastrum umbratum</i>	S	
Skuggmossa, <i>Dicranodontium denudatum</i>	-	
Sydkvastmossa, <i>Dicranum fulvum</i>	NT	
Västlig husmossa, <i>Hylocomium brevirostre</i>	S	
Fällmossa, <i>Antrichia curtipendula</i>	S	
Skärmstarr, <i>Carex remota</i>	S	
Rostfläck, <i>Arthonia vinosa</i>	S	
Skinnlav, <i>Leptogium saturninum</i>	S	
Trubbfjädermossa, <i>Homalia trichomanoides</i>	S	
Trädporcella, <i>Porella platyphyllo</i>	S	
Platt fjädermossa, <i>Neckera complanata</i>	S	
Stubbspretmossa, <i>Herzogiella seligeri</i>	S	
Fagerhätta, <i>Mycena oregonensis</i>	VU	
Storgröe, <i>Poa remota</i>	NT	
Storrams, <i>Polygonatum multiflorum</i>	S	
Kransrams, <i>P. verticillatum</i>	S	
Koralblavlav, <i>Parmeliella triptophylla</i>	S	
Skuggsprötmossa, <i>Eurhynchium striatum</i>	S	
Puderfläck, <i>Arthonia cinereopruinosa</i>	NT	
Grynig lönnlav, <i>Bacidia biatorina</i>	NT	
Barkkornlav, <i>Lopadium disciforme</i>	S	
Brun ängsvaxskivling, <i>Hypocybe clematiana</i>	NT	
Sepiavaxskivling, <i>Hypocybe ovina</i>	EN	
Fager vaxskivling, <i>H. aurantiosplendens</i>	NT	
Trådvaxskivling, <i>Hypocybe intermedia</i>	VU	
Sammetsmusseron, <i>Dermoloma pseudocuneifolium</i>	NT	
Mindre hackspett, <i>Dendrocopos minor</i>	NT	

Tabell 2. Hotkategori anges för rödlistade arter (ArtDatabanken 2000): (RE) Försvunnen; (CR) Akut hotad; (EN) Starkt hotad; (VU) Sårbar; (NT) Missgynnad; (DD) Kunskapsbrist (Gärdenfors mfl. 2000). Signalart anges med S (Skogsstyrelsen 1995).

2.7 Friluftsliv

Området är ett populärt strövområde och utflyktsmål. Ett flertal stigar och leder genomkorsar området.

3 Mark och vegetationsvård

3.1 Övergripande mål

Ändamålet med reservatet är att bevara och vårda områdets löväng och omgivande skog. Lövängens karaktär med öppna och hasselbevuxna ytor skall bibehållas genom traditionella hävdformer som fagning, slåtter och röjning. Särskilt slåttergynnade arter kommer härvid att dominera i äng.

Lövträdsbeståndet i reservatet har varit föremål för vetenskapliga studier. Särskilt intressant är ädellövsfogens lundflora som fått utvecklas fritt i mer än hundra år. Härvid skall bäckravinerna med ädellövsbestånd få utvecklas fritt för att gynna den fukt- och skuggtåliga lundfloran med bl a hässlelocka, lundstjärnblomma, underviol liksom omgivande hedekskog.

Generellt skall lövträdens utbredning i reservatet gynnas framför barrträd, vilket gör att det inom vissa delar måste göras avverkningar av de senare.

3.2 Generella riktlinjer och åtgärder

Hävd av slåtteräng

Ängarna skall hävdas årligen genom slåtter i slutet av juli eller i början av augusti. Under tidig vår i april-maj utförs städning av ängen, då löv, döda grenar o dyl. avlägsnas och bränns. Bränningen bör inte ske i slåtterängen. Askan kan med fördel spridas ut över de öppna ytorna i ängen. Ev. röjning av sly och beskärning av buskar kan ske i samband med slåttern. Det är viktigt att slåttern ej infaller förrän de blommor man vill gynna, som exempelvis slåttergubbe, har hunnit sätta frukt. Det slagna höet bör sedan vändas och torkas på ängen så att fröna hinner släppa. Slåttern skall heller inte infalla för sent, eftersom effekten av slåttern att gynna tidigt blommande arter då uteblir. Brynvegetation mellan äng och skog skall gynnas så att man erhåller en fullskiktning.

Hävd av skogsområden

Generellt skall lövträd och lövträdsföryngring gynnas framför barrträd och på sikt skall vissa granbestånd omföras till lövskog.

Ädellövsbestånd och hedekskogen skall i huvudsak få utvecklas fritt. Åtgärder får göras för att gynna den biologiska mångfalden och för framkomlighet för friluftslivet. Granföryngring tas bort. Döda träd och rotvältor lämnas kvar om de inte utgör fara för friluftslivet. Dessa utgör viktiga substrat för mossor, svampar och vedlevande insekter. Stora vidkroniga träd av ek, ask och alm ska i enstaka fall friställas genom att uppväxande barr- och lövträd avverkas runt dessa.

I slänten öster om slåtterängen finns ett rent granbestånd med ett bryn mot lövängen av hassel, asp, ek och al. Detta bestånd skall på sikt omföras till lövskog. Granarna bildar ett likåldrigt bestånd av över 100-åriga granar som gör att en avverkning kan bli aktuell. Att förorda fri utveckling av granen är inte aktuellt i ett område som ansluter till en kraftigt kulturpåverkad slåtteräng. En total avverkning av granen ter sig väl drastisk och skulle störa löv-

ängens rumskaraktär. I stället förordas selektiv röjning och gallring. De trädslag som bäst torde ersätta granen på denna typ av mark är ek och björk. I samband med avverkning får inga lövträd skadas eller avverkas.

Vid kraftig granföryngring får man aktivt gå in och röja bort unggranar för att gynna lövföryngring.

3.3 Beskrivning av skötselområden

Skötselområde 1

Naturtyp/er: Löväng
Natura 2000-habitat: Slätterängar i låglandet (6510)
Areal: 1,11 ha

Beskrivning: Var enligt uppgift ursprungligen en löväng som sedan övergick till att bli hagmark varvid florans utarmades pga. hårt betestryck. I dag hävdas ängen återigen genom slätter. Lövängen är belägen på ett flackt område omgiven av skog på alla sidor. I ängen finns ett antal mycket stora och iögonfallande stenblock. Träd i ängen utgörs av ek och björk. Hassel förekommer i stor mängd som enskilda buskar och som buskskikt i brynvegetationen. I väster längs reservatsgränsen saknas egentlig brynvegetation. Här bildar den gamla granskogen utanför reservatsgränsen en hög "vägg". Ängen är av frisk ängstyp som i den övre delen av ängen övergår till en hedartad typ med kruståtel, fårsvingel och ljung i fältskiktet. Här växer även brudbröd, slättegubbe, backsmultron och stor blåkllocka. I ängens övre del finns en ormgran planterad.

Bevarandemål: Att genom slätter hävda lövängen för att bevara ängens ört- och gräsflora och förhindra igenväxning.

Engångsåtgärder: -

Underhållsåtgärder: 1. Årlig slätter i slutet av juli till början av augusti. Räfsning och borttransport av höet.
2. Fagning (städning) om våren i april-maj. Döda grenar o dyl. bränns och askan sprids på de öppna slätterytorna. Undvik att lägga eldstaden i slätterängen. Små mängder förna kan komposteras i omgivande skog.
3. Vindfällerna o dyl. i slätterängen upparbetas och transporteras bort.
4. Föryngringsbeskärning av hassel får ske i ängen. Träd som ger för stark beskuggning får tas bort.

Skötselområde 2

Naturtyp/er: Granskog
Natura 2000-habitat: Västlig taiga
Areal: 2,05 ha

Beskrivning: I reservatets norra del finns en ravin som går under namnet Hovalida stup. Här finns en brant bergvägg med stora block liggande nedanför. Området domineras av gran i dess nedre, norra del och övergår uppåt i ett trädbestånd med inslag av björk, ask, alm, ek och lind i olika åldersstadier. Här skedde en avverkning av gran efter stormen 1969. Genom området rinner två bäckar som förenar sig till en i ravinens nedre del. I fältskiktet växer ett flertal ormbunkar som strutbräken (*Matteuccia struthiopteris*), skärmstarr (*Carex remota*), majbräken (*Athyrium filix-femina*) och skogsbräken (*Dryopteris carthusiana*). Området uppvisar inget enhetligt växtsamhälle utan är en mosaik av olika typer beroende på substrat, markvattenförhållanden och instrålning. Här kan man hitta arter som brunört (*Prunella vulgaris*), kärrviol (*Viola palustris*), midsommarblomster (*Geranium silvaticum*), vinbär (*Ribes* sp.) och skogsbingel (*Mercurialis perennis*). Här förekommer bl a dunmossa (*Trichocolea tomentella*), rutlungmossa (*Conocephalum conicum*), och skuggmossa (*Dicranodontium denudatum*).

Bevarandemål: Naturskog för att gynna såväl kärlkryptogamer som mossor, vilka här trivs i den fuktiga och skuggiga miljön.

Engångsåtgärder: Inga åtgärder med undantag för avverkning av vissa träd för att få bättre sikt över ravinen.

Underhållsåtgärder: Underhåll och röjning utmed stigar.

Skötselområde 3

Naturtyp/er: Blandskog
Natura 2000-habitat: -
Areal: 0,96 ha

Beskrivning: Sluttning som domineras av ett nästan likåldrigt granbestånd med inslag av lind, björk, ek, rönn, tall och lönn som ut mot lövängen har en brynvegetation av ek, al, asp och hassel. En tydlig fuktgradient kan utskiljas i sluttningen och längst ned där en mindre bäck diffust flyter ut finns ett mindre albestånd. Fälts-

skiktet är sparsamt med ett fåtal representanter för hedserien som kruståtel (*Deschampsia flexuosa*), har-syra (*Oxalis acetosella*) och ekorrbär (*Maianthemum bifolium*).

Bevarandemål: Barrskogen skall på sikt omföras till lövskog, genom försiktiga och återkommande gallringar för att gynna utvecklingsbara stammar av lövträd.

Engångsåtgärder: -

Underhållsåtgärder: Selektiv röjning och gallring för att gynna ädla lövträd samt björk. Se generella riktlinjer.

Skötselområde 4

Naturtyp/er: Ädellövskog
Natura 2000-habitat: Lind-lönnskogar i sluttningar och raviner
Areal: 1,85 ha

Beskrivning: Omfattar bäckravinens ädellövskogsområde från gränshörnet i sydost och fram till barrskogsområdet i väster invid bäcken. Trädsiktet är på de flesta håll helt slutet längs bäcken vilket skapar goda betingelser för en rik lundflora. Alm, ask, lind, hassel, hägg och lönn är trädslag som förekommer i träd och buskskikt. I det senare växer även skogstry, olvon och brakved. En fin våraspekt av blåsippa, vitsippa och underviol ersätts under försommaren av en aspekt med lundarv och skogsbingel. Under sommaren utvecklas ett högvuxet fältskikt av strutbräken, majbräken, hässlelocka, nejlikrot, vänderot, stinksyska och springkorn. På andra håll växer myskmadra, storrams och ormbär. Här finns en rik lav- och mossflora och flera rödlis-tade svampar.

Bevarandemål: Sammanhängande ädellövskog med intressant lundflora.

Engångsåtgärder: Inga

Underhållsåtgärder: Röjning utmed stigen vid behov samt röjning av unggranar.

Skötselområde 5

Naturtyp/er: Lövskog
Natura 2000-habitat: Lind-lönnskogar i sluttningar och raviner
Areal: 1,18 ha

Beskrivning:	Omfattar bäckens södra gren från reservatsgränsen i öster till bäcksammanflödet nere i ravinen. Utmed bäcken finns ställvis ädellövträd med alm och ask som dominerande trädslag men även lind, lönn, al och hägg förekommer. I buskskiktet växer hassel.
Bevarandemål:	Lövskog med inslag av ädla lövträd.
Engångsåtgärder:	Inga
Underhållsåtgärder:	Röjning utmed stigen och i de rumslika gläntor som finns vid stigen.

Skötselområde 6

Naturtyp/er:	Lövskog
Natura 2000-habitat:	Ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ
Areal:	5,01 ha
Beskrivning:	Området domineras från bäckravinen och till södra reservatsgränsen av en hedekskog som ställvis övergår i en mer örtrik ängstyp. Skogen är präglad av tidigare bete, avverkningar och röjningar och har därför ett glest trädskikt på många ställen med en trädförnygring av asp, björk och ek. I södra delarna finns inslag av äldre granar i ekbeståndet. I södra spetsen bildar dock eken ett enhetligt bestånd av ungträd som tidigare röjts. Här är marken mager med en hedartad flora av kruståtel, blåbär och ljung. Ur skogsbrukssynpunkt är trädskiktet ställvis för glest men speciella åtgärder för att driva upp ett slutet trädskikt är för närvarande inte aktuellt.
Bevarandemål:	Gynnande av lövträdens expansion i hedekskogen.
Engångsåtgärder:	Avverkning av vissa träd för att få bättre utsikt från kullen.
Underhållsåtgärder:	Röjningar endast i omedelbar närhet av stigen och i de rumslika gläntor som finns vid stigen. Självföryngrade unggranar röjes.

Skötselområde 7

Naturtyp/er:	Lövskog
Natura 2000-habitat:	Äldre ekskogar på sura, sandiga marker
Areal:	0,52 ha
Beskrivning:	Gleat trädbevuxen gräsmark av igenväxningskaraktär Trädskiktet domineras av ekar.

Bevarandemål:	Området skall bevaras öppet närmast grinden genom slåtter och röjningar.
Engångsåtgärder:	Inga
Underhållsåtgärder:	Slåtter och röjning vid behov för att hålla området närmast grinden öppet.

Skötselområde 8

Naturtyp/er:	Barrskog
Natura 2000-habitat:	-
Areal:	0,92 ha

Beskrivning: Omfattar granbeståndet söder om lövängen, genom vilket bäcken rinner. Utmed bäcken finns ett fint bestånd av strutbräken och springkorn. Längs stigen genom området finns många stora och iögonfallande block och ovanför dessa övergår skogen i ett ekdominerat bestånd.

Bevarandemål:	Granskog som på sikt överförs till lövskog.
Engångsåtgärder:	Inga
Underhållsåtgärder:	Upparbetning av vindfällda granar för att gynna lövföryngringen samt röjning av granföryngring.

4 Friluftsliv

4.1 Övergripande mål

Ändamålet är att vårda och bevara områdets löväng och skogsområden med dess intressanta flora. Samtidigt har området stor betydelse som utflyktsmål och exkursionsobjekt varför olika anordningar kan behövas för att underlätta tillgängligheten för besökarna.

4.2 Information och anläggningar

Beskrivning:

Informationsskylt finns vid parkeringen och vid västra och sydöstra entrén till reservatet. I reservatet finns två markerade stigslingor. En slinga går norrut och runt Hovalida stup. Den andra går genom och ovanför den södra tappningsrännan. En strövstig har anlagts från Kröklings hage via Viskans dalgång till tappningsrännan mellan Hovalida och Nygårdens, tillbaka via Kröklings gård till Kröklings hage.

Underhållsåtgärder:

- Informationsanläggningar och leder skall tillses regelbundet och underhållas vid behov av förvaltaren.
- Samtliga spänger bör bytas ut eller förankras bättre samt förses med galler eller liknande för att undvika att någon halkar.
- Informationsskylten vid den sydöstra entrén ska bytas ut.
- Utmed stigarna kan bänkar anläggas liksom några bord i anslutning till ängen.
- Grillplatsen ska underhållas
- Stigarna märks upp och skyltas.
- Den uppgrusade stigen mellan parkering och ängen underhålls regelbundet.

5 Gränsmarkering

Reservatets gräns ska utmärkas i fält. Gränsmarkeringar skall utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

6 Uppföljning

6.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs i reservatet ska dokumenteras av den som utför åtgärden. Av dokumentationen ska framgå:

- åtgärd,
- plats (skötselområde),
- kostnad,
- tidpunkt,
- utförare.

Åtgärder av restaureringskaraktär bör dokumenteras med foto före och efter åtgärd.

6.2 Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs.

Uppföljning av bevarandemål genomförs var 5:e år för:

- slåttermarken
- för stora vidkroniga lövträd

6.3 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen indikerar att behov finns. Länsstyrelsen ansvarar för att dokumentationen utförs och utvärderas.

7 Sammanfattning av planerad förvaltning

Hela förvaltningen för naturreservatet Kröklings hage bekostas av staten.

Skötselåtgärd/uppföljning	Skötselområde	När/intervall	Prioritet
Gränsmarkering			2
Informationsskylt	7		1
Slåtter	1	årligen	1
Markstädnings	1,7	årligen	1
Röjning	1,2,3,6,7		2
Avverkning	3		2
Uppföljning av skötselåtgärd		Efter åtgärd	
Uppföljning av bevarandemål		Vart 5:e år	
Åtgärda spångerna	2,4,5,6,7,8		1

Tabell 3. Prioritering av föreslagna skötselåtgärder och uppföljning
Intervall för genomförande och prioriteringsgrad på åtgärden: (1) Högsta prioritet; (2) Hög prioritet; (3) Lägre prioritet.

8 Referenser

- Bliding, C. 1952. Sjuhäradsbygd, Kröklings hage s 13-18. Naturskyddssällskapet i Borås.
- Borås Stad 2005. Naturvårdsprogram för Borås Stad. Utdrag ur naturdatabas - "Artlista för lokal".
- Cederberg, B., Löfroth, M. 2000. Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Gärdenfors, U., 2000. Rödlistade arter i Sverige 2000. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Natur i Älvsborgs län. 1976. Länsstyrelsen i Älvsborgs län. Kungsbacka. 1976.
- Naturvårdsverket. 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000.
- Skogsstyrelsen. 1995. Instruktion för Datainsamling vid inventering av nyckelbiotoper. Jönköping.
- Wallin, Göran. 1973. Lövskogsvegetation i Sjuhäradsbygden. Acta Phytogeografica Suecica, Svenska Växtgeografiska sällskapet. Uppsala.